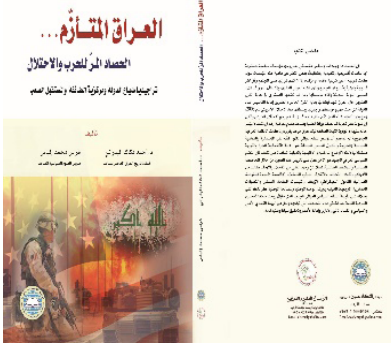


FİRAS ELİAS, İRAK ÇIKMAZI: SAVAŞ VE İŞGALİN ACI SONUÇLARI, EL-AKADİMİYUN YAYINEVİ, 2017, 304 S.

Firas Elias, *Impasse in Iraq: The Bitter Results of War and Occupation*
El-Akadimiyun Publishing, 2017, 304 pgs.

*İbrahim NASSİR**



Araştırmacı yazar Firas Elias, “Irak ÇıkmaZI: Savaş ve İşgalin Acı Sonuçları” adlı eserinde, siyasi bir sistemden söz edilecekse yasama, yürütme ve yargı kurumlarından bahsedilmesi gerektiğini vurgulayarak, Irak’ın ancak 20. yüzyılda bu kurumlara kavuştuğunu belirtmektedir. Bu kurumların meşru olup olmadığına bakılmaksızın Irak’ta halkın

kanuna ve örfüne göre idare edildiğini ifade eden yazar, 2003 yılında Amerika’nın işgaliyle birlikte bahsi geçen kurumları feshederek yeniden yapılandırmaya başladığını anlatmıştır. Yazara göre yeni yapılan bu değişikliklerin, Amerika’nın iradesiyle ve Iraklıların eliyle yapıldığı aşikârdır. Irak’taki eski siyasi sistemin çok partili bir sistem olduğu ve kuvvetler ayrılığı konusunda eksikleri bulunduğu, yeni sistemin ise mezhepçilik üzerine tesis edildiği için ülkeyi büyük bir krize sürüklediği anlatılır.

Genel hatlarıyla tarihsel perspektiften Irak’ın siyasi tarihini değerlendiren kitapta tarihsel süreç takip edilerek, çalışmanın alt başlıklarında okuyucusun ilgisini çekebilecek konular seçilmeye dikkat edilmiştir. Kitaptaki sıralamaya göre ele alınan konular: 1. bölümde modern Irak’ın devletleşme aşamaları, 2. bölümde Amerika Birleşik Devletleri’nin işgali ve Modern Irak Devleti’nin yıkılışı, 3. bölümde Amerikan işgalinden sonra Irak’ın siyasi yönelimleri, 4. bölümde Amerikan işgalinden sonra Irak yönetimindeki sorunlar, 5. bölümde 2003 yılından sonra mezhepçiliğin ortaya çıkardığı partizanlık kaosu, 6. bölümde silahlı örgütler ve devletin yok oluşu anlatılırken, 7. bölüm olan son kısımda da Irak’ın geleceğinden bahsedilmiştir.

* ANKASAM Ortadoğu-Afrika Araştırma Asistanı, ibra.nassir88@gmail.com.

Kitabın diline bakıldığında Arapça'nın kelime zenginliğinin etkili bir şekilde kullanıldığı, sade ve anlaşılır bir anlatımla olayların ortaya konulduğu ve ele alınan konuların doğru bir üslup ve vurguyla anlatıldığı görülmektedir. Yazarın dildeki hakimiyetini gayet başarılı bir şekilde kullanması çalışmaya anlam bağlamından zenginlik kazandırmıştır.

Birinci bölümde Irak'ın İngiliz sömürge dönemi irdelenmiş, işgalci İngilizler'in Irak'ta 1917 yılında hakimiyet sağladıktan sonra ülkeyi Hindistan'a bağlama düşünceleri anlatılmıştır ve sözü edilen sömürgecilik dönemi, işgal ve manda dönemi olarak ikiye ayrılmıştır. Bununla birlikte krallıktan cumhuriyet düzenine geçiş süreci de ele alınarak Cumhuriyet Dönemi dört döneme ayrılmış ve anayasal hareketlerden de söz edilmiştir.

Çalışmanın ikinci kısmında yazar, "Amerika Birleşik Devletleri'nin İşgali ve Irak Devleti'nin Yıkılışı" başlığı altında, ABD'nin Irak'ı işgalinin detaylıca üzerinde durmuş ve işgal hamlesini Irak Devleti'ni yıkmaya çalışan bir plan olarak nitelendirmiştir. Yazara göre ABD'nin planı 20. yüzyılda yetmişli yılların başlarında uygulamaya konmuştur. Başka bir ifadeyle İran'daki eski müttefiki olan Şah'ın İslami Devrimle devrilmesiyle başlamıştır. Bu dönemde ABD'deki karar alıcılar Irak'a bir rol biçmişlerdir. Yazara göre bu rol doğrultusunda 1980 yılında İran-Irak Savaşı meydana gelmiş ve Irak-Amerikan ilişkileri gelişmiştir. Amerika desteği alan Irak ordusu güçlenmiş ve bölgede etkin bir rol oynamaya başlamıştır. ABD de Ortadoğu'daki müttefiki olan İsrail'in güvenliğini tehdit ettiği için Irak'ı yok etmeye çalışmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise yazar tarafından Amerikan işgalinden sonra Irak siyaseti genel olarak değerlendirilmiş, Irak'ın işgalinin Amerika'nın Ortadoğu ve dünyadaki stratejisinin bir gereği olduğu vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra Irak'ın yeni siyasi, iktisadi ve güvenlik sistemi hakkında önemli değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Çalışmanın dördüncü bölümünde işgalci Amerikan askerlerinin Irak'a girişlerinde, halkı diktatör bir rejimden kurtarmak için geldikleri ve demokrasiyi getirdikleri yönündeki söylemlerinden bahsedilmiştir.

Fakat Irak Devleti'nin yok olmasında bir araç olmaktan öteye gidememiş olmaları ve neredeyse Irak'ı İngiliz işgalindeki dönemine döndürme süreçleri anlatılmıştır.

Kitabın beşinci bölümünde yazar “2003 Yılından Sonraki Mezhepçilik ve Partizanlık” başlığı altında Amerika'nın işgaliyle birlikte Irak'ta birçok siyasi partinin filizlenerek ve faaliyet göstermeye başlamasından bahsederek, ülkede gereksiz sayıda partinin olmasının siyasi sistemin işleyişini engeller hale getirmesini anlatmıştır.

Kitabın altıncı bölümünde, “Silahlı Güçler ve Devleti Ele Geçirme Olayı” başlığı altında, 2003 yılından sonra Irak'ta birçok silahlı örgüt ortaya çıkmıştır. Yazar, DAES, Haşdi Şabi, Peşmerge ve Sünni silahlı örgütleri tek tek ele almış ve devletin var oluşuna ne kadar zarar verdiği detaylıca açıklanmıştır.

Kitabın son bölümünde, “Irak'ın Kara Geleceğinde Kimlik Arayışı” başlığı altında, 2003 yılından sonra Irak'ın yeniden devletleşme sürecinin başladığı anlatılmıştır. İşgalci Amerikalıların sürece dahil oldukları belirtilerek, Irak'ın devletleşmesi için de ortaya konulan planlardan bahsedilmiş, gelecekte Irak halkının ve siyasetçilerinin Amerika'nın planını yerine getirip getirmeyecekleri konusunun belirsizliğini koruduğu üzerinde durulmuştur.